

OBSAH

Úvodem	9
1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA A ZÁKLADNÍ POJMY	11
1.1 Teoretická východiska	11
1.1.1 Některé pojmy z teorie množin a relací	11
1.1.2 Postupy z teorie grafů	16
1.1.3 Teorie informace a řízení	21
1.1.4 Systémový přístup	32
1.2 Obecná definice banky dat	35
1.3 Součásti banky dat	38
1.3.1 Obsah banky dat	38
1.3.2 Technickoprogramové zabezpečení banky dat	39
1.3.3 Funkce banky dat	39
1.3.4 Okolí banky dat	41
2 POSTAVENÍ BANKY DAT V PROCESU AUTOMATIZACE	42
2.1 Základní tendence a směry v rozšiřování automatizace	42
2.1.1 Horizontální rozšiřování automatizace	44
2.1.2 Vertikální rozšiřování automatizace	44
2.2 Integrace automatizovaného zpracování dat	48
2.3 Banka dat jako výsledek vývoje automatizace	52
2.3.1 Potřeba a podmíněnost banky dat	52
2.3.2 Zdroje obsahu banky dat	57
2.3.3 Etapy vývoje banky dat	62
2.4 Nejvýznamnější progresivní prvky banky dat	66
2.4.1 Nová kvalita uložení dat	66
2.4.2 Vytváření společného zdroje dat	67
2.4.3 Řešení vztahu člověk — stroj	69
2.4.4 Autorizace přístupu k datům, ochrana dat	71
2.5 Obecné funkce banky dat — sítě bank dat	72
3 USPOŘÁDÁNÍ BANKY DAT	75
3.1 Organizace dat	75
3.1.1 Základní uspořádání obsahu banky dat	76
3.1.2 Fyzické soubory dat	78
3.1.3 Logické soubory dat	80
3.1.4 Odvozené soubory dat	81
3.1.5 Invertované soubory dat	83

3.2	Struktury dat	90
3.2.1	Úvod do teorie struktury dat	90
3.2.2	Druhy struktur dat	93
3.2.3	Logická a fyzická struktura dat	98
3.2.4	Hodnocení struktur dat	100
3.3	Normalizace dat a kanonická forma organizace dat	104
3.3.1	První normalizovaná forma organizace dat	104
3.3.2	Druhá normalizovaná forma organizace dat	107
3.3.3	Třetí normalizovaná forma organizace dat	107
3.3.4	Čtvrtá normalizovaná forma organizace dat	110
3.3.5	Kanonická forma organizace dat	111
3.4	Jazyky pro popis dat	113
3.4.1	Základní charakteristika	113
3.4.2	Jazyk pro popis SCHEMA (CODASYL)	115
3.4.3	Jazyk pro popis SUBSCHEMA (CODASYL)	121
3.4.4	Ostatní přístupy a vývojové tendence	122
3.5	Centrální adresář dat	124
3.6	Ochrana a zabezpečení dat	128
3.7	Řešení fyzické struktury dat a uložení dat v bance dat	130
3.8	Realizace a uložení relačních schémat	141
3.9	Stlačování (komprimace) dat a některé další problémy realizace fyzických struktur dat	143
3.10	Správce (správa) banky dat	147
4	TECHNICKOPROGRAMOVÉ A PROVOZNÍ ZABEZPEČENÍ BANKY DAT.	149
4.1	Úkoly a funkce technického systému banky dat	149
4.2	Technický systém banky dat	150
4.2.1	Samostatné standardní programové systémy	151
4.2.2	Systémy založené na principu hostitelských jazyků	152
4.3	Základní klasifikace modelů bank dat	153
4.3.1	Hierarchický model	153
4.3.2	Síťový model	155
4.3.3	Relační model	155
4.4	Struktura a základní popis technického (programového) systému banky dat	156
4.4.1	Součásti IDMS	156
4.4.2	Založení (inicializace) banky dat	157
4.4.3	Styk aplikačních programů s bankou dat v IDMS	159
4.4.4	Přímý přístup k obsahu banky dat	159
4.5	Jazyky pro manipulaci s daty	163

4.5.1	Jazyky DML (CODASYL)	164
4.5.2	Jazyky pro práci s relačními bankami dat	168
4.5.3	Jazyky konverzačního programování a ostatní jazyky	171
4.6	Některé problémy realizace programového zabezpečení banky dat	171
4.6.1	Řídicí systém banky dat jako nadstavba operačního systému počítače	171
4.6.2	Decentralizovaný řídicí systém banky dat	172
4.6.3	Realizace řídicího systému banky dat v rámci operačního systému počítače	172
4.7	Obecná kritéria účinnosti technického systému banky dat	173
4.8	Realizace sítí banky dat (využití minipočítačů)	176
5	STRUČNÝ POPIS VYBRANÝCH STANDARDNÍCH SYSTÉMŮ BANK DAT	180
5.1	Přehled vybraných systémů v nesocialistických státech	180
5.1.1	CODASYL DBTG	183
5.1.2	Integrated Data Store (IDS) firmy Honeywell-Bull	184
5.1.3	Data Management System 1100 (DMS 1100) firmy Univac	184
5.1.4	Information Management System (IMS) firmy IBM	184
5.1.5	TOTAL	185
5.1.6	Integrated Data Base Management System (IDMS)	186
5.1.7	Data Base Management System (DBMS)	186
5.2	Standardní řídicí systémy bank dat v socialistických státech	186
5.2.1	Řídicí systémy banky dat v SSSR	187
5.2.2	Řídicí systémy banky dat v PLR	187
5.2.3	Řídicí systémy banky dat v ČSSR	187
5.3	Perspektivy vývoje technických systémů bank dat v socialistických státech	189
6	PROBLÉMY SPOJENÉ SE ZAVÁDĚNÍM A VYUŽÍVÁNÍM BANKY DAT	190
6.1	Využívání banky dat v řízení	190
6.1.1	Postavení a funkce banky dat v automatizovaných systémech řízení — sítě bank dat	191
6.1.2	Zpětná vazba banky dat na řízení a organizaci	194
6.2	Metodické a organizační předpoklady realizace a využívání banky dat	196
6.2.1	Předpoklady realizace banky dat spojené s jejím obsahem	196
6.2.2	Aktivní spolupráce řídicích pracovníků	197
6.2.3	Zajištění řešitelské kapacity a postup realizace banky dat	198
6.3	Vliv rozvoje automatizace na banky dat	199
6.3.1	Hierarchické sítě bank dat	199
6.3.2	Využití banky dat při automatizované analýze a syntéze automatizačních subsystémů	200

6.3.3 Inovace ve výpočetní technice a v programovém vybavení . . .	202
6.4 Závěr	202
Literatura	205
Rejstřík	207